

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én másfél iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Ném tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ czimzandók.

A hirdetési díjszabályzatról a kiadó hivatal ad felvilágosítást.

„Kis hirdetések“-ben minden szó 2 kr., egyleti tagoknak 1 kr, lakcimmal minden közlés után még 30 kr.

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Báró Jósika Sámuel, Szabó Sámuel, Vörös Sándor, felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

Tartalom: Közgyűlési meghívók. — Havi emlékeztető: majus. — Erdélyrészi boraink a budapesti kiállításon. Paget János. — Szabadalmazott „Kézi kapáló eke“. Mokry István. — A méhek elkábitásáról. B. — Az emberi ürülék. — „Rózsa tenyésztés“. — Okszerű talajmivelés. — Teendők jégverés esetében. — „Méhészeti Közlöny“. — A luczfenyő tű mint takarmány. — Karók és czölöpök tartóssága. — Az aranka kiirtása. — Az erdő befolyása a lég nedvességére. — A tyuktrágya. — Megyei gazd. egyletek működése. — Egyleti mozgalmak. Val. ülés 1886. ápril 19-én. — Mellékletünk. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Az erdélyi gazd. egylet 1885. évi zárszámadása és a pénztár-vizsgáló bizottság jelentése.

Közgyűlési meghívó.

Az erdélyi gazdasági egylet alapszabályszerű rendes közgyűlését 1886 május hó 2-án délelőtt 10 órakor fogja a városház nagy termében megtartani, miről az egylet helyt lakó és vidéki t. tagjai azon kéressel értesítettnek, miszerint a kijelölt helyen és időben minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Közgyűlési napirend.

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés az 1885-ik évi egyleti működésről.
3. Pénztári jelentés az 1885-ik évi zárszámadásról, ezzel kapcsolatosan
4. Pénztárvizsgáló bizottság jelentése és az 1886-ik évi költségvetés megállapítása.
5. Jelentés a budapesti országos kiállításon bemutatott egyleti gyűjteményes tárlatról.
6. Jelentés az állatkiállítási szakosztálynak 1885-ik évi működéséről.

7. Indítvány egy Nagy-Enyeden felállítandó szőlőiskola ügyében.

8. Ülés bezárta.

Kelt az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmányának 1886 april hó 29-én tartott üléséből.

Szabó József,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Meghívás.

Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztálya 1886 május hó 2-án délután 4 órakor az erdélyi gazdasági egylet hivatalos helyiségében

évi rendes közgyűlést

tart, melyre a t. tagok (részjegyirtokosok) ezennel meghívotnak.

A közgyűlés napirendje a következő:

1. Elnöki megnyitó.
 2. Pénztári zárszámadás az 1885-ik évről.
 3. Előterjesztés az 1886. évi költségvetés ügyében.
 4. Határozat az 1886. évi tenyészállat-kiállítás rendezése ügyében.
 5. Netáni indítványok.
 6. A közgyűlés bezárta.
- Kolozsvárt, 1886 april hó 15-én.

Bárány Ádám,
szakosztályi elnök.
Gamauf Vilmos,
szakosztályi jegyző.

Havi emlékeztető.

Május.

Ház és udvarban kevés teendő mutatkozik. A trágyadomb beföldelése és trágyalével vagy annak hiányában, száraz időben, vízzel való megöntözése nagyon hasznos. A hol az udvarról trágyalé foly ki: mindenkor hanyag gazdát jelez.

Szántóföld. Törökbuza, burgonya, répakapálás szorgalmazandó és pedig minél szárazabb az időjárás és talaj, annál sikerebbnek fog e munka mutatkozni. Helytelen felfogás az, hogy száraz időben kapálni nem szabad. Megkérgesedett törökbuza, burgonyaföldek megfogasoltatnak; e munka fél kapálásnak tekinthető.

Ha múlt hónapról elmaradt volna: az őszi vetések konkolyozása most az el nem maradható teendők egyike; továbbá a távasziabban néha tetemes mennyiségű aszott, csorbóka stb. mutatkozik; ezt szedessük ki, különben termésünk minősége csökken. Zöld takarmánynak lekaszált rozsföldek muharral, kölessel bevetethők.

Ügatlás megkezdetik és pedig minél mélyebben jár az eke, annál sikeresebb munkánk.

Luczerna, lóhere: kivirágzás előtt lekaszáltatik. A lekaszált luczerna 1-3 napig renden marad, azután felgyűjtve, petrezsébbe rakva azonnal behordatik; a szérüskertben keskeny magas rudasokban addig marad, míg teljesen kiszáradt és csak miután a szérüskerti rudasokban megszáradt, rakható kazalba. A második részlet takarmány-törökbuza elvettetik.

Állattenyésztés. Meleg napok bekövetkeztével a vályuk itatás előtt kifestítendő, nehogy a szomjuzó állatsereg poshadt vizet kénytelenítessék inni s betegséget igyek.

A jármosok elegendő zöldtakarmány hiányában különszakított legelőn járnak.

Gulya, ménes szabadban él, csak a szoptatós kanczák kapják abrakukat és a tehennel együtt éjjelre istállóba vezetettnek. A juhnyírás ideje bekövetkezett. Ki juhait szalmán, egyáltalában soványan teleltette, az ne várjon nagy bundát és nehéző gyapjút. Nyírás előtt a juhok megvizsgálatnak; vajjon a juhász nem osztozott-e gyapjunkból? Csak alapos megvizsgálás után láthatjuk, hogy a juhász néha a juhok tarkóján, nyakán végig egész szügyig, két ujnyi szélességre kinyírta a maga számára a gyapjút. E szokás nagyban divatozik s vigyázásra int.

A bárányok elválasztatnak és a legjobb legelőn vagy ugaron kell jártatni őket. A juhok fejése beállott.

Sajtkelesztésből maradt savó, zsendicze sertésjavításra fordítható.

Megrovandó azon általános szokás, hogy a fejedő turmák a legnagyobb por és hőségben naponta háromszor a faluba sétálnak. Ez nemcsak egészségi szempontból káros, de azonfelül valóságos állatkihasználás és e miatt a juhok ürülékének egy része, mint becses trágya-anyag elvesz. Czélszerűbb a legelőn fejni és hetenként 2-3-szor megváltoztatandó kosaraztatás által az elhullatott ganajt talaj-javításra fordítani.

Nyolcz-tíz hetős malaczkok elválasztatnak és a szükséghez képest bő élelmezésben részesülnek. Éhség vagy más ok miatt elszájnult malaczból soha, vagy csak később, valóságos élelem pazarlás után, válik haszonvehető sertés.

A különféle állatok bélyegzésének és herélésének ideje e hónap eleje, vagyis mielőtt állandóan legelőre hajtának. Az apa-állatok szigorú vizsgálat után kiválasztatnak; — a hibás, kevés tejű, csekély gyapjút hozó állatok pedig mustrára jeleltetnek.

A kikelt csirke, liba, rucza, sok veszélyt okoz. Az udvar körül repkedő héjja, szarka, varju lelövedő, különben elhordja az apróságot.

Szőlő. Az okszerű szőlőmivvelésnek legfontosabb hónapja majus, a mennyiben ügyetlen kezelés legtöbbit most árthat a válogatás munkálatánál. Midőn már a hajtások egy arasznyira nőttek és a gerezd jól látszik, kiválasztunk a karika vállán 2-4 és szükség esetén a csapon 2 alkalmas hajtást; ezeket teljes épség-

ben meghagyjuk, mert ezek fogják képezni a jövő évi magfát, a többi jövéseknek hegyeit kivétel nélkül lecsipkedjük úgy, hogy a gerezd fölött 2-4 levél maradjon, az ugynevezett sarok-jövéseket pedig, ha nincs szükségünk rájuk, tőlük lemetsszük.

Ugyanazon munka végzendő a Guyot szerint művelt szőlőknél is, azon hozzáadással, hogy a marlius hónapban függélyesen kikötött két vessző közül azt, mely bővebb termést mutat, vízszintesen dróthoz vagy karóhoz kötjük, a másikat pedig 20-24 ujjnyira visszavágjuk, sarkot kötött hagyunk.

A csapos és tökemeveletnél szintén válogatunk, a haszontalan meddő- és sarokhajtásokat eltávolítván.

Gyümölcsös. A fiatal oltványokat a szél és madarak ellen karókkal és pálzákkal oltalmazzuk. Fattyunövények és sarjak szorgalmasan eltávolítandók; a fiatal fák idomító nyese és becsipkedése megkezdhető. Hajtó szemre való nemesítés folytatatik. Ha a nemesített galyakon virágok mutatkoznak, azok eltávolítandók. A nemes és az ujonnan átültetett gyümölcsfákat, valamint a sok virággal borítottakat is, ha nagyon száraz idő jár, jól megöntözzük. A megöntözött fák töve körül, polyvát vagy rövidre vágott szalmát hintsünk, mely a kigőzölgést és a föld kérgesedését akadályozza. Ha a cserebogarak mutatkoznak, jókor reggel rázzuk meg a fákat, a lehellottakat szedessük fel, hogy a gyenge sarjakat, virágokat ne pusztítsák és adjuk őket a baromfiaknak, melyek nagyon szeretik. Más ellenségektől is u. m. hernyék, csigák és levéltetvektől, mennyire lehet, óvjuk a gyümölcsöskéket. A nyulak pusztításai ellen télire bekötött fák kötelekeit eltávolítjuk.

Faiskola. A csapra metszett fákra a vezérhajtás, ha az 10-15 cm. magasra nőtt, jó széles kötő anyaggal a csaphoz köttetik. Mikor ez megtörtént, a csap alatti hajtásokat vissza kell csipkedni. Megfogamzott oltványok kölései eltávolítandók és a vadhajtások szorgalmasan levágandók. Növényben elmaradt ágyások higitott trágyalé vagy gáliczköoldattal esős időben megöntöztetnek. Vadoncziskolák a gyomoktól tisztán tartandók. A kikelt vadonczok megkapalandók. Az olyan magvak ágyásait, melyek egy évig ülnek földben, míg kikelnek, csak meggyomláljuk. A fiatal vadonczok átültetése folytatatik.

Konyhakert. Az ősszel vagy kora tavasszal vetett növényágások gyomlaltatnak és kapáltatnak, száraz időjárás mellett a reggeli öntözés igen ajánlandó. A magtermesztésre kiültetett növények u. m. petrezselyem, murok, saláta, czékla, hagyma, káposzta stb. fejlődő szárait karókhöz kell kötni, nehogy a szél letörje. A melegágyakban nevelt palántákat a szabadba ültetjük. Borsó, hónapos retek és saláta ujlak vetendő. Ugorka, dinnye, tök, paszuly vethető. A korán elvetett borsót meg kell kapálni és karózni. A karfiol és téli salátából a legszebb fejek szemeltetnek ki magnak. Hónapos retekéből a legszebb példányok magnak kiválasztandók és azok a szabadban félárnyékos helyre elültetendők. A spárgahajtások szedése folytatatik, minden tőn azonban 2-3 erősebb hajtást hagyunk, hogy a gyökerek jobban fejlődjenek. A melegágyakban, cserepekben nevelt dinnyék e hó végén a szabadba kiültetendők. A melegágyakban termelt dinnye és ugorka hajtásai vissza csipetnek, a nem termő hajtásokat gondosan eltávolítjuk és a terméseket deszka alá helyezzük. Minél magasabbra nőnek a melegágyi növények, annál magasabbra kell emelni a lédákat (kereteket). Minél szebb az idő, annál gyakrabban szellőztetjük és öntöztetjük a melegágyakat, de ha a nap nagyon forrón süt, míg a nagy forróság tart a melegágyakat árnyékolni kell. A melegágyak öntözése d. e. 8-10 óráig történik. A melegágyban nevelt paszuly, karalábé, karfiol, saláta, hónapos retek, ugorka, borsó ritkíthatók és rendre kiszedhetők.

Diszkertben. E hó végén az üres virágágyásokat őszi virágokkal beültetjük. Új gyepeket a gyomtól tisztán kell tartani és tartós szá-

raz időben szorgalmasan öntözni; a régi gyepceket kaszálatni és hengerezni kell. Az utak tisztán tartására nagy gondot kell fordítani. Georinák, Cannák, Ricinus, Wiginda és a többi dísnövények szabadba kiültethetők. A virágházakban a forró égővi növények átültetése folytattatik. A melegházi növényeket folytonosan zárt, egyformán meleg és nedves levegőben kell tartanunk; szükséghez képest az árnyékolást el ne mulasszuk. E hó végén a hidegházi növényeket a szabadba, félárnyékos helyre ki kell rakni.

Méhészet. E hóban a lég néha annyira kihül, hogy méheink a mezőt veszély nélkül nem látogathatják; a fiasítás pedig naponkint sok mézet fogyaszt, azért az azt szükségül családoknak tápot nyújtunk. A kas sulyában ne bizzunk, mert a méz helyét már most a fiasítás foglalja el, mely táphiányában könnyen elpusztulhat. Rendesen e hóban kerekedik fel nagyobb mérvben a léppille, azért tapasszuk be jól kasainkat, hogy e pille, valamint hangya és más rovar hozzájuk ne férhessen. Tapaszul $\frac{2}{3}$ rész friss tehénganajt és $\frac{1}{2}$ rész szapított hamut használunk. Az aljdeszkák tisztogatásával és körültapasztásával nem szabad felhagynunk, míg méhesaladaink népe a lépet egészen el nem lepi. Vizsgálódásainkat e hóban is folytatjuk, főleg azért, hogy lássuk, miként készülnek méheink a rajzásra, melynek előjelei a herék mutatkozása és — a mi még biztossabb — ha a lépek szélein, néha benn azok oldalain, anyaházakat észlelünk. Gyakori megtekintés után képesek vagyunk még a napot is biztosan kiszámítani, melyen rajunk az ősi házat szülő édes anyjával együtt alkalmas időjárás mellett már e hónapban elhagyja.

Erdészeti Főhasználat. A múlt havi teendőkön kívül a leszállított faanyagok átadása képezi az erdész feladatát, és ott, hol hasított áruk készítettnek, ezeknek elkészítése e hónapban szorgalmazandó. A mellékhasználat a faszedésre, legeltetésre és cserkéreg készítésre terjed ki. Erdőművelés. A magasabb hegyeken az irtási munkálatok folytatandók, az erdei utak helyre állítandók és az erdő-kertek tisztán tartására gond fordítandó. Az erdővédelem a legeltetés ellenőrzésére, a vesszőlopás meggátolására és az erdőszélek gyakori bejárására terjed ki, ott hol a szu-rovar pusztításaitól lehet tartani, a szükséges óvintézkedések szintén e hónapban teendők. Vadászat. Az őzbakon és fajdkakason kívül a vadászat csakis a ragadozó állatokra terjed ki. —

Erdélyrészi boraink a budapesti kiállításon.

Féléve múlt, hogy a budapesti országos kiállítás lezajlott és mindnyájan tudjuk, hogy erdélyi országrészünk bortermelése ott igen méltón és díszesen volt képviselve, minélfogva az ennek megfelelő elismerést meg is nyerte. Tudjuk azt is, hogy bizonyos borvidékek és egyes szőlőtulajdonosok, — mint más alkalommal, úgy ezuttal is — kitüntetve lettek; de ennek alapján még nem mondhatjuk meg azt, minő boraink azok, melyek ott a legnagyobb becsben részesültek; pedig ránk nézve ez a legfontosabb kérdés; mert a kereskedelemnek és idegen borkedvelőnek korántsem mindig azon fajta nyeri meg tetszését, mellyel itthon nagyra vagyunk; hanem gyakran egy egészen más! E tekintetben a bécsi és párisi világkiállítások igen érdekes tanúságot nyújtottak, mely e lapban annak idején behatóan ismertette is lett és miután ezuttal valamely szerencsés körülmény folytán módomban volt a jury osztályozásába betekinthetni; kötelességemnek tartom ebbeli észleleteimet, — természetesen a névtelenség abszolút megóvásával, — ezennel

közzétenni; szükségesnek látom azonban előbb néhány általános statisztikai adatot felsorolni.

Az idetartozó IX. csoportban volt összesen bírálat alatt 79 kiállító 313 erdélyrészi borral; (ebből 66 kiállító s 204 bor erdélyi gazd. egyletünk collectiójára esik) a kitüntetések száma a következő:

Diszoklevél 4

Kiállítási nagy érem 57;

melyből egyleti collectiónk 2 diszoklevelet és 49 érmet mutat fel.

Bátran elmondhatjuk tehát, hogy a mennyiséghez aránylag, tán Tokaj-Hegyalját kivéve, egy borkerület sem nyert annyi kitüntetést, mint épen Erdély és ezen ítéletnek annál nagyobb sulya van, mert a bíráló bizottságban egyetlen egy erdélyi sem működött! Az igazat megvallva, e körülmény eleinte kissé kellemetlenül érintett; nem azért, mintha azt hittem volna, hogy irántunk igazságtalanok akarnak lenni; hanem azért, mert tartottam tőle, hogy a „magyarországi“ nyelvérzék nem lévén szokva a mi borainkhoz, tán nem fogja azokat érdemükhöz képest megbecsülni, mert a végén is, minden ember a magáét szereti legjobban! De örömmel vallom be, hogy teljesen csalódtam; mert a jury ép oly érdemes, mint szakavatott előadója: Lovag Flendorffer Pál a legnagyobb leikiismeretességgel gondoskodott arról, hogy minden egyáltalában megízlelhető bor — és így a többivel együtt a miénk is — alapos bírálat alá kerüljön; — fogadja a jeles képzettségű fiatal szakember a termelők nevében őszinte köszönetünket. A bírálati eljárás, mint hallom, egészen kifogástalan volt, a mennyiben a tagok sohasem tudták, hogy kinek a borát kostólják. Az izlelendő fajta ugyanis poharakban, névtelenül került az asztalra és a jury kimondá ítéletét, mely jegyzőkönyvre vétetett, a bírálóknak tehát csakis a munka befejeztével jutott tudomásukra: mely borra, mikéant szavaztak? illetőleg minő kitüntetést adtak

Véghetetlenül sajnálom, hogy azon fáradságos munka, melyre a kolos-monostori m. kir. gazd. tanintézet derék vezetőjére Tuba Lajos vállalkozott, midőn eléggé meg nem hálálható készséggel több typicus borunkat minőleges és mennyileges analysis alá vetette, valamennyi kiállított bornak pedig szesz- és savtartalmát meghatározta, — a hivatalos kiállítási katalógusban napvilágot nem látott. E mulasztást pótolandó, a vegyi vizsgálat táblázatát ezennel ide igtatom; miglen a szesz- és savadatokra az egyes borfajok tárgyalásánál fogok a szükséghez képest visszatérni. —

(A táblázatot lásd a 100-ik oldalon.)

A mi már most az egyes borfajokat illeti, első sorban a helyföldieket vesszük szemügyre! Az a sok mindenféle azonban, mely asztali-, peccsenye-, csemegebor és finom vegyes néven szerepelt, itt tekinteten kívül kell, hogy maradjon; mert heterogenitása minden biztos összehasonlítást lehetetlenné tesz; annyit azonban konstatálhatunk, hogy e téren a közép-marosi és kis-küküllői borvidék állotta meg legdicsőségesebben helyét.

A bíráló bizottság 1—4-ig terjedő számjegyekkel osztályozott, 1 a kitünőnek, 2 a jelesnek, 3 a jónak és 4 a köze-

Sorszám	Termelő neve	Termelés helye	Borfaj	Mely évben termelt	Fajsulya a bornak	Szesztartalom %	Savtartalom ‰	Cukor gr. 100 cm ³ ben	Extract gr. 100 cm ³ ben	Hamu gr. 100 cm ³ ben
F e h é r b o r o k										
1	Meissner Józef	Győrtelek	Asztali	1882	0 ⁹⁹⁶	8 ⁸	0 ⁸⁵	—	2 ⁰	—
2	Báró Szentkereszty György	Hosszuaszó	Rajnai riesling	1880	0 ⁹⁹³	10 ⁸	0 ⁵⁰	0 ¹⁹	2 ⁰	0 ²⁰⁸
3	Erdélyi pinczeegylet	Törökhegy	Csemegebor	1862	0 ⁹⁹⁷	15 ⁰	0 ⁷²	1 ⁰⁰	4 ¹	0 ¹⁶⁴
4	Dr. Kein Adolf	Medgyes	Asztali	—	0 ⁹⁹⁶	10 ³	1 ⁰⁵	0 ¹²	2 ⁵	—
5	N. Gróf Mikó Imre	O.-Szilvás	Szinbor	1874	0 ⁹⁹³	12 ⁵	0 ⁶²	0 ¹⁴	2 ³	—
6	" " "	"	Som	1874	0 ⁹⁹³	12 ³	0 ⁷⁸	0 ¹⁷	2 ⁴	0 ¹⁹⁴
7	" " "	"	Bakator	1866	0 ⁹⁹⁴	12 ²	0 ⁸⁰	0 ¹²	2 ⁵	0 ¹⁸⁶
8	" " "	Bábolna	Szinbor	—	0 ⁹⁹³	11 ³	0 ⁶⁰	0 ¹²	2 ¹	—
9	" " "	Balla	Rajnai riesling	1882	0 ⁹⁹⁴	11 ⁵	0 ⁶⁸	—	2 ³	—
10	Gerendy István	Balástelke	Som	—	0 ⁹⁹⁶	12 ³	0 ⁹⁰	0 ²⁹	3 ¹	0 ¹⁸³
11	Paget János	Szőkefalva	Leányka	1875	0 ⁹⁹⁵	13 ⁸	0 ⁷⁰	0 ²⁶	3 ²	0 ²⁵⁶
12	" "	Gyéres	Som Leányka	1874	0 ⁹⁹⁵	13 ⁰	0 ⁷⁰	0 ²²	3 ⁰	0 ²²⁸
13	" "	"	Rajnai riesling	1874	0 ⁹⁹³	12 ⁰	0 ⁶⁸	0 ⁰⁹	2 ⁴	0 ¹⁸⁴
14	" "	Szőkefalva	Sauvignon	1875	0 ⁹⁹⁵	13 ²	0 ⁶²	0 ¹⁵	3 ²	0 ¹⁸⁰
15	" "	"	Sauvignon válog.	1874	0 ⁹⁹⁴	14 ²	0 ⁴⁴	0 ⁰⁷	3 ¹	0 ²⁰¹
16	" "	"	Welschriesling	1874	0 ⁹⁹³	12 ⁸	0 ⁶²	0 ⁰⁵	2 ⁴	0 ¹⁶⁴
17	Zeyk Józef	Gombás	Zamatos	1879	0 ⁹⁹²	13 ⁵	0 ⁵⁰	0 ¹⁷	2 ⁴	0 ¹³⁰
V e r e s b o r o k										
18	Báró Szentkereszty György	Hosszuaszó	Oporto	1882	0 ⁹⁹⁷	11 ²	0 ⁶⁸	0 ¹⁴	3 ⁰	0 ³⁶⁰
19	Paget János	Gyéres	Carbenet	1875	0 ⁹⁹⁶	11 ⁴	0 ⁷⁶	—	2 ⁸	0 ²⁶⁵
20	Velicska Lajos	Bábolna	Oporto	—	0 ⁹⁹⁵	10 ⁰	0 ⁶⁶	—	2 ²	0 ²⁰⁸

pes minőségnek felelt meg; a kinek azonban mint legmagasabb szám csupán 4-es jutott, az már éremre nem számíthatott.

Ismertebb belföldi fajaink közül a bakator mindenütt hol eddig megjelent, első helyet foglalt el; Budapesten azonban, — ámbár híres termőhelyek versenyeztek kiválóknak tartott ó borokkal, — egyetlenbenegy sem tudott 1est nyerni és 9 szám közül csakis egy jelest lehetett elérni, a többinek tulnyomó része 3ással és 4essel lett osztályozva. Nem tudjuk okát adni e reánk nézve meglepő ítéletnek, azért csak egyszerűen regisztráljuk! A kiállított bakatorok szesztartalma 12·1 és 13·5% között, a sav 0·55 és 1·06 pro mille váltakozik.

A som nevéhez méltóan kitett magáért: egy harmada került csak a jó és közepes közé (utóbbiban az 1884-iki is szerepelt), a többi mind jeles és kitünő volt. E borfaj egész vidékeknek szabja meg jellegét; igen erős, a mit az is bizonyít, hogy szesztartalma 8·9 és 14·5% között váltakozik, a sav 0·53—0·90. Budapesten leginkább az 1879-iki termék nyert tetszést.

A leányka kevés számban szerepelt ugyan, de eredményben a somot, mellyel igen sokszor vad házasságban él, jóval elhagyta: felénél több kitünőnek, a többi pedig mind jelesnek minősített. A leányka minden szelidsége mellett 13% szeszt elér, miglen savtartalma a legkellemesebb határok: 0·55 és 0·70 között mozog.

Említsük meg itt, mintegy mellékesen, hogy a leányka sikerét még csak a törökhegyi érte el, melyet határozott jellegénél fogva, bátran fajboraink közé sorozhatunk; csak kár, hogy oly kevés példányban fordult elő.

Külön dicsérő zsolosmát a kövérnek kellene szentelni, — kivált Enyeds a Hegyalja kínálta azt rendkívül jó minőségben, mire nézve elég lesz megjegyeznünk, hogy a kiállított bor négy ötöde mint kitünő, a másik mint jeles van bejegyezve! A baj csak az, hogy tiszta ültetésben igen kevéssé van elterjedve, minek oka talán abban rejlik, hogy e kitünő szőlőnek szerfelett vékony héja csekélyebb esőzésekör is igen könnyen kipattan és azután gyors rothadásnak indul. Szesztartalma 11·3 és 16·6% között ingadozik, savtartalma 0·60-tól egyes esetben egészen 1·08-ig emelkedik fel.

Muskotályjaink több elismerést arattak, mint hinni mertük: egy harmadrész kitünő, egy harmadrész jeles, egy harmadrész jó, — így szólt az ítélet; egyáltalában a budapesti jury az erősebb zamatu boroknak barátja volt. A 9·7—13·0%-ig menő szesztartalommal 0·54—1·05 sav áll szemben, nem mindig a legjobb arányban, úgy hogy a — különben ismert — savanyúság e boroknál akárhányszor felülkerekedik.

Az erdélyi aszu termelésnek soha nagy fontosságot nem tulajdonítottam, inkább csak házi fogyasztásul érdemel említést; mert ha „konty alá valót“ keresünk, ott van az ó törökhegyi vagy somnak neclári nedve! Ugy látszik Budapesten hasonló nézetben voltak, alig kaptunk egy jelest és egy jót; a többi mind csak közepes classist nyert. Hiába — Tokaj, Ménes és Ruszttal nehéz versenyezni, de nincsen is semmi szükség reá! —

Ezek után áttérhetünk azon külföldi fajokra, melyek ná-

lunk második hazára találták! Nem hiában vetik szemünkre a „rizling mániát“, mert összes beküldött borainknak több mint egyötöd része rajnai rizling volt. De tisztességesen meg is állottuk a sarat, újból bizonyítva, hogy a Rajnavidék legkiválóbb faja nálunk a maga helyén elsőrendű termékeket ad. Az összesen 45 mintára terjedő kiállítmány a következő osztályzatot kapta:

kitünő volt	30 %
jeles	„	42 %
jó	„	22 %
közepes csak	6 %

A szesztartalom 10·0—14·5%, a savtartalom 0·46—1·14-ig terjedt, utóbbi az 1884-ik évnek szülöttje. Külön említésre méltó, hogy 1876-nál idősebb rislingünk nem szerepelt és hogy az 1879-en inneniek egészen 1883-ig teljesen egyformán osztakoztak bátyáikkal a kitüntetésben; ott tán a minőség volt finomabb, de itt a zamat erősebb.

A traminer ugyan felséges bor, de itthon legnehezebben adható el, azonkívül kezelése sok bajjal jár, mert rendkívül könnyen törik. Budapesten még a rajnai rizlingnél is nagyobb sikert aratott, mint az osztályozásból kitünik:

kitünő volt	50 %
jeles	„	25 %
jó	„	10 %
közepes	15 %

A traminer igen erőteljes, rendkívül finom illatu bor, szesztartalma 8·9-től 14·7%-ig megy fel, savanya kellemesen 0·46 és 0·82 között mozog. A kóstoló csarnokban valamennyi boraink között a traminer volt a legkeresettebb.

Sauvignon és Semillon, a „Sauterne borát adó híres ikrek“, sok és erős illatjukkal, tartós zamatjukkal és a sajátos erővel-tüzzel az országos kiállításon is hódítottak. Egy harmaduk kitünő, másik harmaduk jeles; közepes csak egy volt; a szesz 11·5—15·2%-ig, a sav 0·44—0·70-ig terjed. E fajok termelése nálunk szép lendületnek indult és a kereskedők figyelmét is felkölti.

Az olasz (welsch) rieslingnél elmondhatjuk, hogy „jött, látott és győzött.“ Majdnem minden minta „kitünőt“ kapott és csak azt sajnáljuk, hogy e nálunk rendkívül hálás, igénytelen és értékes bor oly kevés számmal szerepelt. A nélkül, hogy tulerős lenne, — 9·3—12·8% szesz — tüzzel és testtel bír és az arányos savtartalom — 0·58—0·76 — kiváló szelidséget kölcsönöz neki.

A fehér burgundi kevéssé s majdnem kizárólag borkereskedők által jutott bemutatásra, de igen magas kitüntetések nyert.

Carbenet boraink közepesen voltak képviselve és nem is vívtak ki nagyobb sikert; kitünőnek csak egy találtott, a jó és közepes minőség tulnyomó volt. Még így is azt hiszem — magamat sem véve ki — hogy a 82-iki és 83-iki borok érdemen felül lettek becsülve. Carbenetünk igen szeszbor, a mennyiben 10 és 13½% között mozog, a sav azonban a 0·75-öt pro mille nem lépi át. —

Az előlemlített asztali boroktól eltekintve, még számos

borral találkozunk a lajstromban, melynek hoversorolása iránt zavarban vagyunk; mert „Zamatos,” — „Cabinet,” — „Chateau” nevek alatt bujkálnak; vagy pedig egyéb czifra nevet viselnek, mint „Erdély gyöngye” — „Sziklabor” stb. Minden jó bor kisebb-nagyobb mérvben zamatos; — ezt a kifejezést tehát még valahogy meg lehet érteni! De hogy a „Chateau” jelzéssel mit akarnak mondani, azt nehéz kitalálni; mert ez nem egyéb mint a francia elnevezésnek badar utánzása, a nélkül, hogy tudnák, hogy e szó ottan mit jelent! Franciaországban ugyanis, kivált Bordeaux vidékén a borok minőség szerint szigoruan osztályozva vannak úgy mint: „Chateau, Bon bourgeois, Bourgeois, Paysan stb. és senkisémeri borát „Chateau”-nak nevezni, ha ez hivatalosan ekképen osztályozva nincs

Egyes borvidékeink közül Aranyos, Közép-Maros, Kisküküllő legjobban voltak képviselve, nemcsak azért, mert boraik jók, hanem azért is, mert ott a szőlőmunkás nem oly rest, mint másutt. Többek között maga Torda igen nagy haladást tett!

Ezekben befejezvéen borainknak a budapesti jury előtt való szereplésének ismertetését, a tanúság kivonását a nyájás olvasóra bízom. —

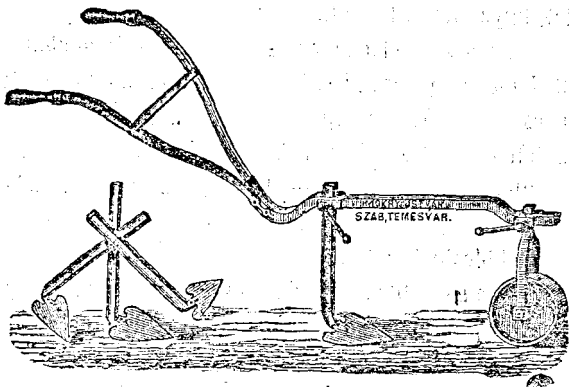
Paget János.

Szabadalmazott „Kézi kapáló eke.”

A kézi kapáló eke, mely csak sorvetésekben alkalmazható, igen czélszerű eszköznek bizonyul mindennemű gazdasági termények, faiskolák, erdei vetőkeretek és kerti veteményeknek a gyomtól való tisztántartása, valamint a talajuk felporhanyítására.

Alkalmazása.

A kapálás úgy történik, hogy a munkás az ekét maga előtt tolja és csak arra ügyel, hogy a kerék mindig a sorközök között középen fusson és miután a kapa méretei mindig a sorközök szélességéhez alkalmazandók, ezáltal a sorok közötti terület egészben felnyesetik.

A szerint, a mint a talaj minősége és a megkapálandó termény kívánja, a kapa a gerendelybe alkalmazott csavar segítségével a kellő mélységű járatra állítható, az ekeszarvak magassága pedig a futókeréknél lévő esavarral szabályozható.

Azon körülmény, hogy az eke csak egy keréken fut, továbbá: hogy a kapa a kerék után megfelelő távolságban van alkalmazva és hogy az ekének sulya nem több mint 12—15

kilogramm, lehetővé teszi, hogy a munkás a sorok görbületei szerint az ekét az egyik vagy másik szarvnak billentése által mindig a sorközök között középen vezethesse és így a sorok kivágását elkerülje, a mi leggondosabb ügyelet mellett sem lenne elkerülhető, ha az eke ló által vonatnék.

A kapálásra szánt terület előkészítése.

A kézi kapáló eke csak sorvetésekben lévén alkalmazható, azon terület, mely a sorvetésre alkalmas, a kapálásra is elő van készítve. Rosszul művelt rögös, avagy már nagyon elgazosodott földben a kézi kapáló ekét sikerrel alkalmazni nem lehet.

Az általánosan használatban lévő sorvető-gépeknél a sorok egymástól távolsága rendszerint 12—13 cmtr. A kézi kapáló eke ezen sortávlatnál is alkalmazható, de sokkal szebb és jobb munkát végez a 18—24 cmtrnyi sorközökben, és miután tapasztalás szerint a kapálás a gabonának bokrosodását nagyban elősegíti, a kapálásra szánt területnél a vetőcsövek (gyengébb talajnál esetleg kisebb vetőkerek alkalmazásával) minden kockázat nélkül egymástól 18—24 cmterre állíthatók.

A repszét czélszerű már ősszel megkapálni és feltöltogetni, a buza, árpa, rozs és egyéb gazdasági terményeknek első kapálása azonban rendszerint kora tavasszal és legkésőbb április első felében történik, a midőn a teli fagyoktól még a kötöttebb talaj is elég porhanyos. A túllaza, avagy esetleg kissé rögös talajt a kapálás előtt meghengerelni igen ajánlatos.

A napi munka-eredmény a kapát vezető munkás egyénisége, a talaj minősége és a sorközök méretei szerint igen különböző. Nagy területeken tett kísérletek szerint jól előkészített talajban 20 cmtr. sortávlatnál egy közeperejű munkás tíz órai munkaidő alatt minden megerőltetés nélkül egy katasztrális holdot megkapálhat. Ha a munkások két óránként felváltatnak, a munka mennyisége 50%-kal fokozható.

Minden kézi kapáló-eke különféle kapavasakkal van felszerelve, és pedig olyanokkal, melyek csak sima kapálásra valók és olyanokkal, melyekkel a sorok egyuttal 5—6 cmtrre feltöltogethetők. A kapavasak a sortávlatához alkalmazhatók, 18 cmtnél szélesebb kapákat azonban emberi erőre alkalmazni nem találtatott czélszerűnek és így a kézi kapáló-ekék rendszerint 10, 15 és 18 cm széles vasakkal szereltetnek fel.

A kapák a legfinomabb angol aczélból készítvék, mégis egy-két órai használat után anyagira eltompulnak, hogy a ruganyosabb gyomot el nem metszik, ennek elkerülése czéljából szükséges, hogy a kapák alsó lapuknál naponta 3—4-szer finom reszelővel vagy köszörükőven megélesíttessenek, ha pedig hosszas használat után kinyújtás végett kovács vagy lakatos kezébe kerülnek, igen óvatos elbánást igényelnek, nehogy túlmelegítés által használhatlanokká tétessenek.

A kézi kapáló-eke még csak egy év óta lévén használatban, vele minden irányban alapos kísérletek nem tétethettek. Összehasonlító kísérleteim a múlt évben egyelőre az őszi buza és a tavaszi árpára szorítottak. Az elért eredmények annak idején közölve lettek a hazai gazdasági szaklapokban és azért

itt csak azt tartom felemlítendőnek, miszerint az egyforma minőségű buza- és árpavetések fele részben megkapáltatván, a kapált buza katasztrális holdanként 338 kilogrammal, az árpa pedig négy hektoliterrel nagyobb termést adott.

A lugosi erdőgazgatóság területén lévő kincstári erdei vetőkeretekben kézi kapáló ekőim már általánosan használatban állanak és az eddigi tapasztalatok szerint egy 5—6 holdnyi vetőkeret, melynek gyomlálása és kapálása hónapokon keresztül 15—20 napszámot alkalmaztatott, egy kapával minden gyomtól tisztán volt tartható.

A virág és konyha-kertészetben is nagy hasznát vehetik a kézi kapáló ekének, a amennyiben a különféle szerkezetű és méretű kapavassakkal minden, még a legfinomabb palánták is megkapálhatók.

Minden jel arra mutat, hogy a gabona-árak egyhamar emelkedni nem tognak, sőt még további árhanatlástól is tarthatunk, ily körülmények között minden gazdának oda kell törekednie, hogy a föld termőerejének fentartása mellett az eddiginél célszerűbb beosztás és megmunkáltatás által termését fokozza, a kezelési költségeket pedig a lehetőségig leszállítsa.

Szerény meggyőződésem szerint a kézi kapáló ekékben egy oly eszköz adatik a gazdák kezébe, mely úgy a föld termőerejének fentartására és a termelés emelésére, valamint a kezelési költségek apasztására lényeges befolyással leend.

A kézi kapáló ekék megrendeltők alulirotnál Temesvárott, továbbá Fehér Miklós unál Budapesten (Köztelek), ugyszintén Kerschek és Kubitsék vaskereskedésében Temesvárott.

Egy darabnak ára négy külön méretű aczélskapával felszerelve 15 ft. o. é.

Miután a kapák élesítéséhez igen finom reszelők használándók, melyek általam nagy mennyiségben olcsó árakon beszerezettek, kívánatra minden eke a beszerzési áron — azaz 75 krétt — egy darab ily reszelővel felszereltetik.

Temesvár

Mokry István.

A méhek elkábitásáról. *)

E kérdésben a méhészközönség köréből ellentétes nézetek nyilvánultak. Egy rész az elkábitási műveletet kárhóznak tartja, másrészt a mellett harcol, hogy mint szükséges rossz, a méhészet egyik segédeszköze.

Én a mellett vagyok, hogy az elkábitási művelet a méheknek legkisebb ártalmára sincs.

A kik azt állítják, hogy ingatlan szerkezetű kasokból ingó szerkezetű kasokba áttelepítés alkalmával a megfelelő cél elérést, közönséges ganéj- vagy tapló-füst alkalmazásával, azoknak nem volt dolguk erős családokkal. Mert különösen az erősebb családok áttelepítésénél, a közönséges füst alkalmazása sokkal több méh életébe kerül, mint ha célszerűen végezzük az elkábitást. Sőt állítom azt is, hogyha az áttelepítésnél egyáltalában füstöt sem használunk, hanem pusztán a ki-

dobolási rendszerre alapítjuk műveletünket, még akkor is nagyobb az áldozatok száma, mintha az elkábitást tapintatosan végeztük.

A közönséges füstölésnél a méheket egy bizonyos, igen mérsékelt fokig kábitottuk; vagyis, a mint mondani szokták: fékeztek szurási hajlamukban. Minthogy azonban méheink mind a lépeken maradnak, bár kellő felszerelés mellett a méhészt védheti magát a szurások ellen, — a kas szétbontása és a lépek kiszedése, eldarabolása alkalmával igen sok állat pusztul el; sőt akárháyszor maga az anya is. A kidobolási művelet mellett inkább kimélve vannak a méhek; de ez először is nagyon lassu, fárasztó a méhésztre és tekintve, hogy a nép teljes kidobolása, főleg népes kasokból, — lehetetlen, s hogy ez uton se lehetünk mindig bizonyosságban, ha valjon az anya-méh átment-e az új kasba? és akárhány esetben ez uton is áldozatul esik az anyaméh a lépek szétdarabolása alkalmával; tekintve továbbá, hogy a kasban maradt méhek is sokat szenvednek, mert azok a lépekről nem távoznak el s nagyrésztük a vágókés alatt vész el, vagy belefut a mézbe: e módszert sem ajánlom mindaddig, míg jobb áll rendelkezés alatt.

Csak a kábitás mellett végezhetünk valóban tiszta munkát, a mennyiben ezen az uton érhetjük el azt, hogy az ingatlan szerkezetű kaptárból ingó szerkezetű kaptárba áttelepítés legkevésbé méh-áldozatba kerüljön és mindig bizonyosak lehetünk abban, hogy az anyaméh életben van.

Csupán az lehet a kérdés: miként végezzük a kábitást, hogy a méhek szervezetét ne támadjuk meg igen erősen, minek következménye pusztulás és minő szer alkalmas arra, hogy a legnépesebb család utolsó tagját is hatalmunkba kerítsük úgy, hogy a művelet folyama alatt ne álljon a méhészt útjába, de ne legyen kitéve az elpusztulás veszélyének sem?

Tettek kísérletet a chloroformmal, aetherrel, kéjgázzal, lőporral és salétrommal.

A három előbb említett szer egyáltalában nem alkalmas e célra s a mellett drágák.

A lőpor és salétromot használják legtöbb esetben és pedig úgy, hogy mindkettőből bizonyos adagot, előbbi nedves állapotban, papírba göngyölve, utóbbit papír vagy ronggyal fölítatva, száraz állapotban meggyújtják a kaptár alatt s a kifejlő füst hatása alatt a méhek lehullanak.

A lőpor használata e célra nem ajánlatos. Nemesak az az indok szól ellene, hogy igen nehéz eltalálni a megnedvesítésnek azt a fokát, melynél a lassu égés biztosítva van, s e miatt akárhány esetben a gyors robbanás a méhésztnek kárára lehet, hanem az is baj, hogy minden egyes művelet céljából, közvetlen a munka megkezdése előtt kell elkészíteni füstölő szerünket, elkerülendő a megszáradás miatt bekövetkező robbanás veszélyét és e pepecsoló munka is nagyon hátráltatja a méhészt. Főként ha az áttelepítendő családok száma sok és a teendő sürgős. De mindemellett van még egy más, igen lényeges hátránya a lőpornak, t. i. a kén-tartalom, mely, a mint tudjuk, mérgező a méheknek, s ha hozzávesszük még azt is, hogy teljes lehetetlenség előre meghatározni gramm szerint,

*) Mutatvány a „Méhészeti közlöny“ 1-ső számából.

mennyi löport vegyünk egy gyenge, mennyit egy közepes és mennyit egy erős családra? mert a mi a gyengét megölheti, az erősnek nem elég, — teljes lehetetlenség bár egy pillanatig is haboznunk, hogy a löpor-manipulációt okvetetlen mellőzzük.

Az eddig ismert kábitószeretek között legalkalmasabb a salétrom. Ez ellen is emeltek kifogást, de azt hiszem, hogy annak csak két oka lehet. Vagy nem használtatott az erre a célra kizárólag alkalmas salétrom, vagy nem volt az alkalmazás czél szerű.

Mindenekelőtt megjegyzendő, hogy a méhek elkábitására nem az a közönséges salétrom veendő, melyet konyhai használatra is szoktak alkalmazni (péld. sertéshus bepáczolására), hanem a kális salétrom, mit közönségesen tisztított salétromnak is hívnak (K. O. N. O.₅). E salétromból egy bizonyos mennyiségű vízben annyit olvasztunk fel, a mennyit az felolvashat. Ebbe a tömör oldatba áztassunk közönséges itatópapírt és úgy szárítsuk meg, hogy 4—5 lap maradjon egymáshoz tapadva. Hogy az ekép készített kábitó szerből mennyit alkalmazzunk egy ingatlan szerkezetű kaptár családjának elkábitására, azt lehetlen előre meghatározni. Nem tudom eléggé hibáztatni azon méhészeket, kik ennél a kérdésnél grammokban beszélnek. A kábitó anyag használatának mennyisége függ a család nagyságától, továbbá a kaptár szerkezetétől és a hófoki viszonyoktól, melyben a műveletet végezzük.

A salétrom használatánál is nagyon megrongálhatja a gyenge családot annyi, a mennyi egy erős családnak tán csak kétharmadát kábitotta volna el. Ezért hát legczél szerűbb a kaptárt egy kifurt deszkára állítani s oldalait kendővel betakarva (hogy a füst a kaptár oldalain ki ne hatolhasson), azután egy meggörbitett, vékony csőbe végződő hengerbe, méretlenül betett és meggyújtott salétromos papír füstjéből, fuvó segélyével, annyi füstöt eresztünk a kaptárba, a mennyi éppen elég. A kaptár alsó felén tartózkodó méhek jobban ki vannak téve a füst hatásának, azok esnek le leghamarább. Én ezeket vastag papírra öntöm és beseprem az előre előkészített kaptárba, azzal a néppel együtt, a mi egy könnyű rázásra le hull. Ezután tovább folytatom a már leirt módoni füstölést, míg kaptárom egész népessége le hull az anyával együtt, s akkor kényelmesen foghatok a többi munkához. Fennebb említett füstölő készüléket, tudomásunk szerint, Krausz Jakab kolozsvári bádogos is készít és pedig igen jutányos árban.

Ez eljárás a lehető legkíméletesebb; az átlakolandó méhek egytől egyig lehullanak, de életben is maradnak mindnyájan; előnye továbbá abban áll, hogy gyorsan végezhetünk. Igaz ugyan, hogy a kábitási művelet maga valamivel tovább tart az erős családoknál, mintha sistergő rákétát gyujtanánk, de abban nyerjük meg az időt, hogy a méhéktől megtisztulván a lépek, a további munkát gyorsan végezhetjük. **B.**

Az emberi ürülék

trágyaértékét alig aknázza ki hazánkban csak egy gazda is és pedig nem azért, mintha hasznát nem ismerné, hanem azon kissé nehézkes és ma még nálunk idegenszerű munka miatt,

melylyel értékesítése jár. Cselédségünk még nincs reá szokva és azt hiszi, hogy az emberi ürülék kihordása, s az azzal való bánásmód csak a cigánynak való. Ily előítéletek ellen ma már meg kellene kezdeni a harcot annnyival inkább, mert az a haszon, a melyet az emberi ürülék értékesítése egy gazdaságban ígér, bőven megfizetné a reá fordított fáradságot. Egy igen egyszerű és az ürülék kihordását lehető legkevesebb kellemetlenséggel elvégezhető mód az, mely Belgiumban, Dániában, Angolország sok vidékein és egyáltalán mindenütt, a hol a trágya értékének becsét a kényszerűség megismertette az emberekkel, a köznépnél általánosan el van terjedve s mely abból áll, hogy az árnyékszék ülődeszkája alá egy megfelelő erős deszkaládát helyeznek, melybe megelőzőleg néhány hüvelyknyi vastag rétegben föld tétetett. A láda fülekkel van két oldalt ellátva, melyeknél fogva a láda nagysága szerint 1—2 ember könnyen szállíthatja. Az árnyékszék fala oldalt vagy hátul egy megfelelő ajtóval van ellátva, úgy hogy azon keresztül a láda egyszerűen ki huzható és másikkal helyettesíthető. A láda fenekébe tett föld lehetőleg homokos vegyületű legyen s esetleg hozzákeverhető a házából naponta kihordandó hamu, sepredek, száraz konyhahulladék stb. Ha annyit tettünk bele, hogy a napontai higürüléket könnyen beissza, a naponta eszközlendő kihordással a cselédeknek lehetőleg kevés baja lesz, mert a kijelölt helyre csak elviszik a ládát s egyszerűen felfordítják. A láda fenekén levő homok elfedi az ürüléket és egyuttal mint szagtalanító és desinficiáló szer is szolgál. A földtakaró alatt az ürülék rendkívül gyorsan szárad, úgy hogy néhány hónap alatt — midőn ismét más helyet jelölünk ki a kihordásra — kissé megkeverve a földdel, teljesen pudrett-szerű anyagot ad, melyet kitünő trágyául használhatunk. Természetes, hogy ha a ládába naponta elterített földrétegre legfelül egy réteg gypszet teszünk, ezzel a szagtalanítást még tökéletesebben érjük el, s a trágya értékét tetemesen emeljük. Magától érthető az is, hogy ugymint minden trágyadombra, erre is különösen jó, ha a tulságos esözések ellen védett helyre tesszük. Ehhez hasonló és szintén nem rossz módja az emberi ürülék értékesítésének az, midőn a faláda helyett kő, eserépedény vagy fém edényt használnak és homok helyett gyenge kénsavoldatot tartanak benne, az ily edényben naponta összegyülekező ürülék mint higtrágya a trágyalé kutba öntetik. Az e célra használt vasedénynek, hogy a savas oldat igen hamar meg ne támadja, jó erős mázzal kell bevouva lennie. Mindkét mód oly rendkívül egyszerű és oly kevés költséggel állítható ki, a vele foglalkozó cselédnek pedig annyira semmi lealacsonyító dolgot nem ad, hogy bizony megpróbálhatná minden gazda a most még általánosan elterjedt gödrös árnyékszékeket, melyek ép oly kellemetlenek, mint egészségtelenek, ilyenekkel helyettesíteni. **G. L.**

„Rózsa tenyésztés.“

Kultur egyletünk gyarapodása óta reánk Eger városnak csak említése is kedves benyomást gyakorol; megszoktuk onnan mindig a jót, rokonszenvest és lélekemelőt hallani.

Most ismét előttünk e név egy csinos kis füzetkén, mely

tanusítja, hogy Eger honnan meríti lelkesedését. Rózsákat tenyésztettek ott, mindenütt rózsát és ki ne tudná, hogy a rózsza nemesít.

A közszükségletnek tett eleget Kodolányi Antal, midőn Rózsza tenyésztés című kis füzetkáját Egerben kiadta.

Örömmel constatáljuk, hogy a nyolczad rétből 32 lapra terjedő füzet céljának minden tekintetben megfelel: praktikus, rövid, határozott és világos. Legkiválóbb érdeme a rózsafajok megválasztásáról szóló fejezet oly gyakorlati utasítással, melyet saját tapasztalatán csak sok idő, sok csalódás és sok ok nélküli kiadással lehet megszerezni.

A füzetke ára 30 kr. Megrendelhető minden könyvkereskedés útján Eggenberger Nándortól Budapesten. R.

Okszerű talajmivelés.

„Az okszerű talajmivelés elmélete és gyakorlata“. A kir. magyar természettudományi társulat megbízásából írta: Hensch Árpád tanár a keszthelyi m. kir. gazd. tanintézetben, Budapest. Kiadja a m. term.-tud. társulat 1885. Ára 2 frt. Tagoknak 1 frt 70 kr.

Egy igen értékes munka hagyta el a sajtót nem régen, ez Hensch Á.-nak fentebb említett talajmiveléstana. Szerző neve sokkal ismeretesebb a gazdasági szakirodalom terén, hogysem munkája nagyobb ajánlatra szorulna s mondhatjuk, hogy már eleve garantiát nyújtott arra nézve, hogy a kezei közül kikerülő mű a kor színvonalán fog állani, a mint hogy nem is csalatkoztunk.

A könyv 270 lapra terjed s a következő fejezetekre oszlik:

I. A talaj mint a növénytermelés tényezője.

II. A mivelés hatása a talajra.

III. A talajmivelés feladata és gyakorlata, kézi eszközökkel fogatos erővel és gőzerővel.

IV. Talajelőkészítő rendszerek.

S végül szól „Talajmivelésünk hibáiról“.

A szöveget számos ábra (117) díszíti és nagyon jó tanácskönyvül fog szolgálni a gazd. intézeteken, de a gyakorló gazdák is benne találhatják fel azt, mit az elmélet — a talaj mivelésére vonatkozólag — tanít s a mit a tudományos vizsgálatok idáig e tekintetben felmutatnak.

Szerző feladatának igen jól megfelelt ez első nagyobb szabású munkájával és hinni reméljük, hogy a kir. természettudományi társulat; melynek egyik feladata, édes hazánk magyar ajkú fiait a természettudományok köréből vett jó és hasznos olvasó könyvekkel ellátni — tekintettel a mezőgazdasággal foglalkozó népesség nagy többségére — igyekezni fog még több jeles munkával gyarapítani a gazdák könyvtárát.

Réti János.

Tecendők jégverés esetében.

Ez a calamitás ne csüggyessen el, sőt azonnal intézkedjünk a kár mérséklésére. A tavasziaknak, ha a kalász kihányása előtt éri őket a jég, ez kevesebbet árt, mint a mennyire félnek tőle. Az ősziakat, ha már kihányták a fejüket, alá kell szántani.

Ha virágzás után jön a jég, még lehet némi csekély termésre kilátás. A borsó és bükköny oldalhajtásokat képez és ezekből még lehet egy kis termést várni. A burgonya legkevésbé szenved a jégtől, a takarmányféléket azonban jó azonnal lekaszálni. A lent vagy kendert alá kell szántani, a dohánynál a honaljajtások adhatnak még némi termést.

Az alászántott földekbe vethetünk még, ha a jég május első felében jön, kétsoros árpát, zabos bükkönyt, korai magtörök-buzát és burgonyát, csalamádét, júniusban korán érő török-buzát vagy pohánkát, (haricskát), csalamádét, csibehurt, továbbá káposzta- és dohánypalántát, júliusban takarmánybükkönyt, pohánkát, s mustárt takarmányul, a hó közepéig még dohánypalántákat. A szent-Ivánrozs ilyenkor vetve őszre még takarmányt ad, a bibor here pedig a következő tavaszra korai zöldtakarmányt.

Jégverés esetére tehát tartalékmagot tartunk készen.

(F. G.)

A „Méhészeti közlöny“-nek

az erdélyrészi okszerű méhészegylet szaklapjának első száma ápril 15-én jelent meg a következő gazdag tartalommal: Előszó. — A mi egyletünk. — A méhek elkábításáról. B. — Adalék a mű-raj készítéséhez Bodor László. — Csarnok: Ké a tavasz első öröme? (Márcoziusi cikk.) Fodor Gyula. — Méhészeti naptár: April havi teendőink a méhesben. Álbú József. — Vidék: Méhészetünk állapota az erdélyrészi megyékben Pálfi Lajos. — Új méhészegyleti kör. Benedek Sándor. — Vegyes közlemények. — A borítékon: Előfizetési felhívás. — Egyleti tudósító. — Kérdések rovata. — Feleletek rovata. — Szerkesztő üzenetei.

Előfizetési ára a havonként egyszer — minden hó 15-én — megjelenő lapnak egész évre 2 frt; a központi egylet tagjai a rendes tagság díján kívül sem mit, a fiók egyletek tagjai pedig csak 1 frtot fizetnek a „Méhészeti közlöny“ bérmentes megküldéséért. Az új lapot a „Magyar Polgár“ nyomdája igen nagy csinnal állította ki; a világos szürke boríték az országos magyar méhészeti egyesület közlönyének borítékjával majdnem egészen egyszínű: meg vagyunk azonban győződve, hogy ezen idősebb társához nem csak kívülről, hanem belülről is, tartalmasságánál fogva hasonló és egyenlő lesz országárszünk legfiatalabb szakbeli vállalata. —

A luczfenyőtű mint takarmány.

Steier- és Krájnában a luczfenyő-tükből szarvasmarhatakarmányt készítenek, e célból május és június hóban gyűjtik a luczágakat, akkor tehát, midőn már az új hajtások is megjelentek; ez ágakat szérükön kitergetik, hogy tűik lehulljanak, a tűket ezután szárítják, még pedig először napon, később pedig sütő kemencékben; a teljesen kiszáradt tűk végül malomokban lisztte őrölnetnek, vagy csertörökben összezuzatnak. Az így nyert liszt sóval elegyítve (25 kilóra 1 kiló só) használtatik fel takarmányképen és pedig vagy szecska közé, vagy az ivóvizbe keverve. Az erdei takarmány e nemét a tejelő s igavonó szarvasmarha egyaránt nagyon szereti s ha egyszer

megszokta, állítólag igen nehezen szoktatható el attól; a mellett, mint eleinte sokan hitték, a tej nem kap semminemű mellék izt és a marha e takarmány élvezete által nem lesz az erdőknek nagyobb ellensége; vagyis a lucz fiatalost nem rágja le inkább, mint külöben. Hogy e takarmánygyűjtés mily erdős pusztítással jár, erről legjobban tanuskodnak Krajnában a Drávamenti luczerdő csoportok, a melyek ágaiktól teljesen megvannak fosztva; oly helyeken azonban, a hol a luczfenyvesek tavasszal kerülnek tarolás alá, a mi lakosságunk is minden kár nélkül hasznát vehetné e takarmánynak és az erdőbirtokos bizonyára örömmel venné, ha a földmives nép vágásterületeit a tűzveszélyességet annyira növelő rőzséktől megtisztítaná. —

(E. L.)

Karók és czölöpök tartóssága.

Földbe ázott karók és czölöpök tartósságát jelentékenyen növelni lehet a „Schweizer Industrie-Zeitung“ szerint egyszerűen az által is, hogy karót, czölöpöt a fa növekvésével ellentétes irányban, tehát a csúcsra lefelé fordítjuk a földre. Ezen, kísérletek által igazolt tény magyarázata az, hogy a penész-képződés ugyanazon irányban halad, mint a hosszönvés, ha tehát a fa s evvel együtt annak hajszálcsovei a mondott iránnyal ellentétes helyzetbe jutnak föld alá, ez a penész-képződést hátráltatja. Ezen kívül a fa-szövet hajszal edényei így fordított irányban nem képesek a talajból vizet felszívni.

(E. L.)

Az aranka kiirtására

egy német szaklap a következő egyszerű szert ajánlja: az aranka igen nagy csersavtartalommal bír, ha tehát vasgálicz oldattal öntjük le, akkor csersavas vas áll elő, az aranka szálai megfeketednek, rostjai elszakadnak és elpusztulnak. Az oldat leghevesebb aránya, ha 10 rész vasgáliczot keverünk 100 rész vízzel. Rózsával ellátott öntöző, kézi vagy kerti fecskendő segítségével igen könnyen és igen finoman lehet a folyadékot a mezőn elosztani, a mi a lóhernek legkevésbé sem árt, sőt inkább a legvigabban diszlik tőle. Valóban meglepő e szernek hatását szemlélni, mely igen könnyen szállítható, az apró foltrészletekre is könnyen elosztható, minden baj nélkül alkalmazható, legsikeresebb és legolcsóbb; — egy szóval a praxisban a legkitűnőbbnek bizonyult. —

Az erdő befolyása a lég nedvességére.

Hogy az erdő a levegő nedvességét növeli, ezt ma már kevesen vonják kétségbe; de e befolyást mégis többnyire nagyon kicsinyleni szokták és sokan egyenesen tagadják, hogy az eső mennyiséget az erdőségek jelentékenyen növelni képesek volnának. Pedig már Boussingault bebizonyította volt történelmi adatokkal, hogy Venezuela Ticarigua nevű tavának vize a környékbeli erdők elpusztítása által jelentékenyen elapadt, de miután különböző politikai zavarok folytán az erdőirtás és földmivelés hanyatlásnak indult és az erdő újból elfoglalta régi területét, megint elérte a tő is előbbi állását. E tény a kételkedőket is kényszerítette az erdőknek a csapadékok szá-

porítására való befolyását legalább a forró égövi vidékekre nézt elismerni; de hasonló bizonyítvánnyal a mérsékelt égöben nem birtunk. Most a német Palaestina egyeslet folyóiratának VIII. kötetében, a 2. füzetben közölve lön egy ilyen, bizonyos Anderrind nevű kairói lakos által gyűjtött adatok alapján. Ezen ur ugyanis két vallástörténelmi nevezetességű városnak, az erdőtlen Jeruzsálemnek és az erdős Nazarethnek égalji viszonyait hasonlította össze. Jeruzsálem mintegy 500 meterrel magasabban fekszik, mint Nazareth és ennél fogva több esőjének kellene lenni. A különbség, ott gyűjtött adatok szerént, minden 100 meterre 1.43 cm.-nyi évi esőmennyiséget tesz, tehát Jeruzsálemnek 7.15 cm.-ről kellene több esőt kapni, mint Nazarethnek, holott megfordítva van, mert az 18⁶⁹/₆₉ és 18⁷⁷/₇₈-adik évek közti tíz éves időszakban előbbinek esőmennyisége kitett évenként 57.01 cmlert, míg az attól 103 kmnyire észak felé fekvő Nazareth ugyanazon idő alatt kapott évenként 61.17 cm. esőt, tehát 4.16 cmlrel, vagyis 7.3%-kal többet. Az északibb fekvés külöben is csekély befolyást gyakorolna, de ez is az állítás mellett szól, mert az északibb vidékek aránylag többször kapnak ugyan esőt, de összesen kevesebbet, mint a déliek. Ha csak a magassági különbséget vesszük tekintetbe, kellett volna Jeruzsálemben évenként lenni a csapadéknak 61.17 + 7.15 = 68.92 cm. s volt 57.01, tehát 11.31 cmlrel kevesebb. Ennek okát abban találjuk, hogy Jeruzsálem teljesen erdőtlen területen fekszik, úgy hogy attól 45—75 kilométer távolságban csak két kis erdő foszlánya található a tenger felé, melyek egyike 1.5, másika 5 hektár területű; míg Nazareth majd minden oldalról terjedelmes és részben jó állapotban lévő erdőkkel van körülvéve, melyek a városhoz egész 3 kilométernyire közelednek. A Nazarethtől 40—70 kilométernyi távolságig terjedő erdős vidék térfogatát a szerző 1580 négyzet kilométerre teszi, melyből a befásított terület összesen 580 négyzet kilométer, tehát az egész területnek 13.4%-a.

E. L.

A tyuktrágyára

rendesen nem sok gondot fordítanak. Legtöbb esetben hónapokig ott hever a tyukólban, tömérdek ammoniát bocsátván ki magából, a mely a tyukoknak ártalmára van. Sok helyen még évekig rakáson hever, úgy hogy a tyukól guano barlanghoz hasonlít. Pedig nagy kár érte. A vegyvizsgálatok azt mutatják, hogy felette gazdag légenyben, annyira, hogy kilója úgy a hogy van, négy krajczárt ér, ha pedig az elszálló ammoniát felszívók által megmenthetnék, értéke ennél is jóval több lenne. A tyuktrágya értékének fokozására kétféleképp járhatunk el. Egyik az, hogy minden hónapban összeseperve, ládába vagy hordókba rakjuk; a másik az, hogy nedvszívó anyagokat hintünk szét a tyukólban időről-időre. Az előbbi eljárás sok munkával jár, melyre csak azok szánják el magukat, kik a tyukólat mindig tisztán szeretik tartani. A hordókba berakott hulladékok közé rétegenként gypszet, száraz iszapot vagy más jó nedvszívó anyagot raknak be. Jobb és könnyebb a másik eljárás, mely mellett a nedvszívó anyagok magában a tyukólban hintetnek szét és pedig elegendő mennyiségben, hogy a tyukok kapar-

hassanak benne. Nyáron a legjobb nedvszívó a száraz kerti föld vagy uti por. Ehhez járul a szérü-hulladék, melyben a tyukok sok enivalót is találnak. Télen a hamu és a perje tesznek e tekintetben kitünő szolgálatot. Ilyformán egész éven át nagy csomó trágya gyülik össze a tyukólban. A nedvszívó anyagok beszórását akkor kell végezni, mikor a tyukólban az ammonia bűzét érezhetjük. A trágyát akkor szedjük ki, mikor a kertben ültetésnél vagy nyáron a növény fejlődésének siettetése végett szükségünk van reá. Akár szárazon, akár nedvesen, mindig óvatosan kell vele bánni. A hig tyuktrágya nyáron a gyümölcsfáknál és főzelenél igen kitünő hatású, különösen száraz időben: nedves időben pedig akkor, ha a talajon a víz már nem áll. Bámulatos az a hig trágyamennyiség, melyet a növények a tenyészeti ideje alatt fel tudnak venni, kivált a tök, ugorka, dinnye és káposztafélék és még bámulatosabb a hatás, melyet az rájuk gyakorol, annyira, hogy a ki még azt sohasem használta, csodálkozni fog, ha vele kísérletet tesz. A baromfitrágya kezelésére dr. Heiden azt ajánlja, hogy az igen vékony rétegekben a komposzt közé kevertessék, megöntöztetvén előbb higitott kénsavval vagy vasgáliczoldattal, hogy a korhadás közben fejlődő ammonia el ne szállhasson. Ha meggondoljuk, miszerint egy tyuk évenként 5—6 kgr. trágyát szolgáltat és egy pulykái a 12 kilógrammot is eléri, ugy igen üdvös lesz azt összegyűjteni s a Heiden által javasolt módon kezelni, miáltal ezen hatásra a guanóval vetekedő trágya nem menne veszendőbe s növényeink részére kitünő táplálékul használtathatnék fel. — (G.)

Megyei gazd. egyletek működése.

A brassómezei gazd. egylet az 1885. évi tevékenységéről szóló jelentését lapunknak is beküldötte, melyből kiemeljük a következőket: tagok száma 137, tartatott 1 köz- és 11 választmányi gyűlés 134 határozattal, a ministerium 900 frt segílyt nyújtott és díjtalan kiosztásra 100 kiló Viktoria borsót adott. Az egyleti leltár 4 heretiszító gépet, több földmivelő eszközöt, sejtközfalprést, néhány meklenburgi tenyészsertést, 20 kaptár élő méhet és 15—20 hectoliter különféle vetőmagot sorol fel; a könyvtár most van alakulóban. Az egylet 11 drb pinzgau marhát és 2 drb berkshire malacot importált, a méhtenyésztést és növénytermelést töle telhetőleg előmozdította azonkívül gazdasági muzeumot létesített. A pomologiai szakosztály 42 taggal igen sikeres tevékenységet fejtett ki és az általa ajánlott fajtagyűjteményt külön nyomtatványban ismertette, végre a múlt év októberében igen csinos gyümölcskiállítást rendezett. A méhészeti szakosztály május elején külön tanfolyamot is rendezett, mely 25 látogatóval birt. A megyei egylet kebelében létező brassói helyi egylet igen nagy buzgóssággal működött első sorban a lokális kérdések érdekében. Az egylet derék titkára Morres Vilmos a budapesti kiállítás gazdasági részéről külön jelentésben referál, melyben erdélyi gazd. egyletünknek gyűjteményes tárlatáról, valamint a nemzetközi gyümölcskiállításon bemutatott collectionkról a legnagyobb elismeréssel emlíkezik meg. —

Egyleti mozgalmak.

Választmányi ülés 1886. ápril hó 29-én.

Tartatott alelnök Szabó József elnöklete alatt, jelen voltak: Báró Jósika Sámuel alelnök, Tauffer Ferencz, Dávid Antal, Bodor Antal, Hantz Pál, Demeter Károly, Dr. Szentkirályi Ákos, Nagy Lajos, Reich Albert és Gamauf Vilmos, egyleti titkár.

90. Az ápril 8-iki ülés jegyzőkönyve felolvasatván — tudomásul szolgál, a mai jegyzőkönyv hitelesítésére Bodor Antal, Dávid Antal és Tauffer Ferencz tagtársak kéretnek fel.

91. A titkárnak az évi működéséről szóló jelentése — megbirálás végett Dávid Antal és Tauffer Ferencz tagtársaknak adatik ki.

92. A pénztári jelentés és vizsgáló bizottság jelentése — a közgyűléshez tétetik át.

93. A titkárnak a budapesti kiállításról szóló jelentése — a közgyűlésen fog tárgyalatni.

94. Javaslat az ügyvédi szerződés megváltoztatása iránt — előleges tanácskozásra az elnök, Bodor Antal, Demeter Károly és a titkárból álló bizottságnak adatik ki.

95. Tuba Lajos tanár ur a kiállítási borok vegyelemzési tabelláját beküldvén — a rendkívül nagy fáradsággal teljesített munkáért külön átiratban fog köszönet mondatni.

96. Gámán nyomda számlája az Erdélyi gazda ¹/_{IV}-éről — 107 frt 25 krral utalványozva lett.

97. Ministerium 4342. sz. a. tudatja, hogy Kolos-Monostorra a kért Ryder-féle aszalót le fogja küldetni — örvendetes tudomásul szolgál.

98. Ministerium 19,088 sz. a. a közgazdasági előadókhoz a munkás szükséglet ügyében intézett átiratát közli — tudomásul szolgál.

99. Ministerium 18,800 sz. a. az állami állatorvosok névsorát és székhelyeit tudatja — tudomásul szolgál.

100. Nagy-szebeni hadparancsnokság gabona és faszükségletét tudatja — lapban közlendő.

101. Kolozs város egy ott felállítandó földmives iskola részére az egylet pártfogását kéri — egyhangulag elhatározott, hogy az ügy legmelegebben pártoltassék és az ebbeli felirat magából a közgyűlés kebeléből szerkesztessék. Egerszersmint kimondja a választmány, hogy az iskola létesítése esetén az egylet nevében egy ösztöndíjat fog alapítani.

102. Szövetséges gazd. egyletek meghívója a május 17-iki nagy gyűlésre — a megjelenésre a választott képviselők: t. elnök Tisza László, Dr. Berde Áron és a titkár kéretnek fel.

103, 104. Országos gazd. egylet közgyűlésére hiv meg és a folyó tagdíjat kéri — tudomásul szolgálván, a 10 frt tagdíj kifizetendő.

105. Brassómezei gazd. egylet évi és kiállítási jelentését, valamint gyümölcsészeti tanulmányát küldi meg — a szives figyelem külön átiratban lesz megköszönve, a pomologiai irat pedig a kertészeti szakosztályhoz áttéve.

106. Zempléni gazd. egylet felirata a marhasó ügyében — pártolólág tudomásul vétetett.

107. Cseh Landeskulturrath 1885. évi működési jelentése — köszönettel könyvtárra.

108. Reich Albert kolozsi intéző Málnásit évdijas tagul ajánlja — örömmel fogadtatván, a kötelezvény kiküldendő.

Hitelesítik:
Bodor Antal.
Dávid Antal.
Tauffer Ferencz.

Szabó József,
egyleti alelnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Lapunk mai mellékletére

Andrees Richard általános kézi atlaszának előfizetési felhívására ezennel felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Eladó gőzcséplőgép.

A fogarasi kir. ménesbirtokon egy nyolcz lőerejű még használható állapotban levő Clayton- és Shuttleworth-féle gőzcséplőgép mozgonyyal együtt eladó.

Részletes értesítést a ménesbirtok igazgatóságánál nyerhetni Fogarason, hol a gép is megtekinthető.

(3.) (4-6)

Ménésbirtok igazgatóság.

Az Equitable

életbiztosító társaság New-Yorkban
alapított 1859-ben.

Biztosítási tőke 1884. decz. 31-én 788 993,384 o. é. frt.
A társaság vagyona 1884. decz. 31-én 148 312,910 o. é. frt.
Nyeremény tartalék 1884. " " 26.733,223 o. é. frt.
Az 1884-ben kötött új biztosítások
összege 216.436,495 o. é. frt.
Az egész nyeremény a biztosítottak közt osztatik szét.
Minden kötvény három év múlva megtámadhatlanná válik.

Magyarországi vezérképviselőség

(6.) (6-10)

Budapest Andrassy-ut 12.

A magyar gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete

ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérlő uraknak állás-közvetítő-osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások díjmentesek. Ügyvezetői iroda: Budapest, papnövelde-utca 6. szám alatt.

(9-24.)

(1.)

Krocsák G. Emil,
e. ügyvezető.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Gabona mérték	tisztá buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török-buza	100 kilo		1 köb-meter tűzifa	1 kilo marha-hús	
helye	napja								széna	szalma			
k r a j e z á r o k b a n													
Bécs	április	28	metermázsa	900	—	725	780	695	650	—	—	—	—
Budapest	április	29	"	840	—	638	645	667	535	—	—	—	—
Brassó	április	23	hektoliter	700	360	380	380	220	350	310	240	240	36
Deés	április	27	"	600	560	520	—	200	380	620	280	320	24
Fogarás	április	23	"	650	560	350	—	200	350	300	200	210	28
Gyula-Fehérvár	április	24	"	625	525	400	—	235	335	450	155	260	40
Kézdi-Vásárhely	április	22	"	680	500	380	300	210	400	300	90	250	28
Kolozsvár	április	22	metermázsa	780	—	560	—	520	460	500	200	300	38
Maros-Vásárhely	április	22	metermázsa	748	560	525	—	462	373	360	180	290	32
Nagy-Szeben	április	30	hektoliter	590	470	370	—	220	360	230	160	350	32-36
Nagy-Várad	április	27	"	562	484	472	354	219	382	350	140	380	48
Sepsi-Szent-György	április	27	"	700	650	380	300	230	380	300	125	125	32
Szász-Régen	április	29	"	575	400	325	300	185	325	450	250	260	24
Torda	április	17	"	600	400	400	400	200	310	300	30	250	32